

Nova Pravda

Glasilo Narodno-Socijalistične Stranke.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Narodni dom,
Kopališka ulica, I. nadstropje.

Izhaja vsako sredo in soboto.
Posamezna številka velja 1 K.

Naročnina: mesečno 8 K, četrletno 24 K, polletno 48 K,
celoletno 96 K. — Inserati po dogovoru.

Naročnikom!

Ker poštnih položnic, na katere se mnogo naročnikov zanaša, doslej še nismo prejeli, opozarjamo ponovno, da naj se naročnina pošlje takoj po poštnih nakaznicah. S šesto številko ustavimo vsakomur list, ki bi do tedaj naročnine še ne vposlal.

Proč s krivci sedanje mizerije!

Kdo je največ kriv sedanje splošne mizerije? Kdo je kriv, da ljudstvo strada, prezeba, da raste draginja od dne do dne? Kdo je kriv, da se je razpaslo med nami verižništvo, ta grda pijavka, ki pije v svoji nenasitni požrešnosti iz delavskih in srednjih slojev kri, ki izžema trpeče ljudstvo, kakor citrono do zadnje kapljice? Kdo je kriv, da naša država ne uživa na zunaj tistega ugleda, kakor bi ga lahko uživala vsled svoje enotnosti in po svoji gospodarski moči? Kdo je kriv, da se naša valuta ne zboljša kljub raznim žigosanjem, kolekovanjem in menjanjem novčanic? Kdo je kriv, da se množi med širokimi masami ljudstva vedno večja nevolja in odpor proti lastni državi in nastajajo razna stremljenja, ki pretijo komaj zgrajeno stavbo razrušiti....

Našteli bi lahko poln list samih vprašanj, ki se zajedajo v naše meso in še bi jih ne bilo konec. Na vsa ta vprašanja pa je samo en odgovor: Glavni krivci vse te velike mizerije so sedanji zastopniki v Narodnem predstavništvu v Beogradu. Zakaj?

Res je, da je vojna uničila nešteto gospodarskih dobrin in vrgla vse življenje iz pravega tira, po katerem je vsaj še za silo teklo med vojno. Po prevratu je buknila na dan vsa jeza in nevolja širokih mas, ki so dale duška svojem toliko let s silo zadrževanemu trpljenju in ogorčenju proti nasilnikom in zatiralcem. Bog zna, kaj bi se bilo takrat zgodilo, da ni teh plasti ljudstva objelo obenem veselje, da se je za vselej znebil krvolokov, ki so poznali le silo bajonetov, ječ in vešal, da ni dobilo zadoščenja in ni postalo svobodno! To veselje se je pojavilo v tako veliki meri, jih objelo s tako silo, da so mase pozabile na zaslužno maščevanje.

Polagoma smo se iztreznili. Videli in vedeli smo, da našega trpljenja še ni konec. Zdrava pamet nam je povedala, da si bomo morali zavijati rokave in pridno prijeti za delo, ako si hočemo zgraditi na razvalinah stare podrtije lep, udoben, skupen dom. V Beograd so odšli takozvani zastopniki ljudstva. Za zastopnike so se postavili sami, poslalo jih ni ljudstvo, ker, no, ker ni bilo časa. V ljudstvu je še živela vera, še je dihalo upanje v njem, da mu ti „zastopniki“ res pripomorejo do besede in pravice, da mu ustvarijo vsaj pogoj in pravo podlago za nadaljni razvoj. A kaj se je zgodilo?

Izprva so ti laži-zastopniki ljudstva vsaj kazali dobro voljo, da hočejo delati. Kmalu pa so pokazali svojo popolno nezmožnost. Začeli so se prerokati in prerivati za korita in strankarstvo. Na trpeče ljudstvo so pozabili popolnoma. Videli so samo sebe in svojo stranko ter njene prijatelje. Za državo in skupen dobrobit vseh se ni zmenil živ krst. Ta prokleta osebna in strankarska

strast je bila gluha in slepa za vse. Niso videli še krvavečih ran, ne slišali jadikovanja trpečih mas. Njim je bilo strankarstvo vse, ljudstvo pa deveta briga. Našo domovino, tako bogato in lepo, so privedli na rob propada, v ljudstvu ubili vero v lastno moč in mu pogazili upanje v boljšo, srečnejšo bodočnost. In ako še danes ne tičimo v breznu, ako še vsaj na zunanji reprezentiramo skupno državo, na tem nimajo ti „zastopniki“ niti pičice zasluga, ampak samo bratje s svojo organizirano vojsko. Ako ne bi bili nam pomagali Srbi, bi bili zlasti Slovenci že zdavnaj plen grabežljivih Italijanov in sestradanih Nemcev in naše trpljenje bi bilo sedaj hujše, kakor kdajkoli.

Že poldrugo leto „vladajo“ ti vsiljivci v Beogradu in slepe na eni strani krono, na drugi pa ljudstvo s praznimi obljubami. In kaj imajo pokazati od poldrugetnega „dela“? Prav ničesar ne. Kvečjemu, da je postalo nekaj njihovih strankarskih pristašev-verižnikov za nekaj milijonov bogatejših in so došli njihovi prijatelji do večjih ali manjših korit. Ni rešena ne valuta, ne agrarna reforma, niso prišli niti vojni dobičkarji, niso napravili niti volilnega reda, niso izvedli prav ničesar, kar bi nam kazalo pot do boljših razmer. Poldrugo leto so mlatili prazno slamo, vlekli dijete in razvlekli potom verižnikov in podkupovalcev še tisto bore premoženje, kar ga je nam pustila vojna. V ljudstvu so pa zamorili še tisto trohico vere v pravico, ubili še tisto veselje do dela, kar je preostalo po vojni. Saj je spoznalo, da ne doseže ničesar ravnim potom, ker je vse korumpirano in pokvarjeno. Le s krivico, s protekcijo, s korupcijo ali pa z brutalno silo se da še kaj doseči, ne pa poštenim in pravičnim potom. Ali je potem čudo, da postajajo i široke mase brutalne, da zaide vsak dan več posameznikov v korupcijo, da hoče doseči vsakdo kakršnikoli potom moč, veljavo, premoženje brez ozira na dobrobit drugih, brez ozira na dobrobit države. Saj imajo te mase najlepši vzgled na naših „predstavnikih“, ki jim je tudi strankarstvo vse, država pa deveta briga. In tako se pogrezamo vsak dan globlje v korupcijo in verižništvo.

Toda mera potrpljenja je polna. Ljudstvo je sito do grla takih „zastopnikov“, ki imajo v opoziciji najboljše načrte in največjo moč, ko pa pridejo na vlado, pa se pokaže, da niso zmožni ničesar. Odločno zahteva, da se sedanja vlada razpusti ter sestavi v Beogradu in po vseh pokrajinah začasna uradniška vlada, ki naj izvede takoj volitve, da pride ljudstvo do besede in pravice. Drugega izhoda ni, če se hočemo rešiti iz močvirja, kamor so zapeljali državni voz „naši“ zastopniki v Beogradu.

Konec druge in zadnje „mariborske internacionale“.

Za „jugoslovansko socijalno demokracijo“, za našo mariborsko „internacionalo“ in za slovenske komuniste je bila zadnja nedelja zgodovinskega pomena. Če smemo verjeti tožadnim poročilom, oziroma sklepom izrednega strankinega zbora, ki se je tega dne vršil v Mariboru, so, oziroma bodo čimprej zginila vsa zgoraj označena

imena; ne bo več jugoslovanske socijalne demokracije, ne bo več naše ljube mariborske „internacionale“ in najbrž tudi ne bo več razcepljenih slovenskih komunistov, marveč vsi, od madžarskega, začasno nemško-nacionalnega komuniste Wallischa pa do b. ministra Kristana, vse bo — komunisti! Ta preobrat v nam nasprotni stranki je poseben za nas važnega pomena. Ne bo odveč, da se z njim natančneje seznanimo. Za danes se omejimo le na sledečo ugotovitev:

O „jugoslovanski socijalni demokraciji“ pred vojno smo vedeli, da je privesek nemško-nacionalne slične stranke s centralo na Dunaju. Ta slovenska podružnica je nemški centrali služila kot plačana dekla v prvi vrsti za germanizacijo krajevnih organizacij na sedanjem obmejnem ozemlju. To od nemško-židovske centrale podpirano germanizacijo, ki je tudi bivši minister Tone Kristan ne more utajiti, smo najhujše občutili ravno v Studencih pri Mariboru. Več ko polovica našega slovenskega proletariata se je za vedno vtlopilo v tej ostudni raznarodovalni mlakuži. Ko se je šlo za slovensko šolo v Studencih, je bila ravno ta mariborska „internacionala“ najbolj strupeni hujšak proti ustanovitvi šole, tudi na naše lastne stroške. Po vinarjih so zbirali za sklad za nemški „Schulverein“ in te judenje vinarje je bil prisiljen plačati tudi slovenski delavec, ako je bil organiziran. V Ljubljani in drugod po Slovenskem si seveda te ponemčevalne politike niso upali uganjati, tam so nastopili kot zavedni Slovenci. Zato se je v tej stranki po Sloveniji organiziralo mnogo naše socijalistično misleče inteligence. Pokrajinska centrala v Ljubljani, je pustila krajevno organizacijo v Mariboru delati, kar se ji je zljubilo.

Začetek vojne je pokazal pravi narodnostni značaj te stranke; oni v Ljubljani so ostali večinoma Slovenci, ti v Mariboru so najgrje divjali za vojno in proti „windische Hochverräter“. Ko je mariborska nemčurska svojat preganjala naše ljudi po ulicah, v ječe, se je mariborska „internacionala“ obnašala najbolj podivjano med poulično tolpo.

Porod Jugoslavije je stranko spravil v veliko zadrego. Strašna vojna je bila vsemu svetu najsigurnejši dokument, da je takozvana druga, oziroma tretja „internacionala“ ob začetku vojne škandalozno poginila. Slovenski socijalni demokrati so imeli najmanj povoda, se še nadalje priznavati k organizaciji, ki pravzaprav ni obstajala več. Ravnotako jim ni kazalo ostati pod drugo državo — v samostojni Jugoslaviji še nadalje kot privesek v tuji, nam sovražni državi se nahajajoče centrale nemško-avstrijske socijalne demokracije. Morala je misliti na osamosvojitve ter združitve z ostalimi jugoslovanskimi sličnimi organizacijami. In morala je računati, da bo pred vojno neznatna politična organizacija po vojni pridobila velikansko število pristašev, ki jih je dolgoletna vojna takorekoč prerodila za socijaliste. Na drugi strani pa jo je mikal — denar, skupna blagajna iz skupnih prispevkov itd. Kako se je ta razdvojni proces izvršil, to je sicer znano, vendar ga treba ob drugi priliki še posebej ugotoviti.

Vemo tudi, da se je v stranki pred kratkem izvršil razkol: radikalni elementi so

iz stranke izstopili kot komunisti, oziroma „Delavska socijalna stranka“. Ves ta čas sta se obe struji obkladali z najhujšimi oporokami in prerokami.

To nedeljo pa se je vršil v Mariboru izreden strankin zbor. Komuniste je zastopal urednik Golouh, ki je naglašal potrebo ujedinenja vsega socijalističnega proletariata Jugoslavije. Sprejete so bile med drugimi tudi naslednje točke resolucij: proti ministerijizmu; načelo nepretrgan razreden boj; ugotovitev bistvenega soglasja med komunisti in socijalnimi demokrati. Ob enem je bil izvoljen poseben odbor, ki ima takoj izdelati načrt za ujedinenje z „Radniško socijalistično partijo Jugoslavije“.

Najzanimivejši pa je sklep, da stranka izstopi iz druge „internacionale“.

Ta sklep je tudi za nas tako daleko-sežnega pomena, da treba mu od naše strani odslej posvetiti čim največjo pozornost. Neverjetno se nam zdi, da bi mariborska nemško-nacionalna socijalna demokracija mogla le vmisliti se v idejo, da ni več „mariborska internacionala“ — kakšne druge izven nje namreč, kakor opetovano naglašeno, že zdavno več ni!

Politične stranke v Združenih državah severoameriških.

Predsednik Združenih držav severoameriških ima daleč večjo moč, kot jo podeljujejo ustave raznih evropskih republik svojim predsednikom. Reče se lahko, da ima predsednik ona štiri leta, ko vlada zemlji, takorekoč neomejeno moč. Razumevno je torej popolnoma, da je volitev predsednika eden najvažnejših dogodkov v Združenih državah, ker v osebi predsednika je personificirana ona moč, ki celi štiri leta vodi državo in določuje smernice njene zunanje politike.

Ni torej nič čudnega, da je največja skrb političnih strank, zagotoviti si predsedniško mesto, ki potem iz pripadnikov svoje stranke imenuje državne tajnike.

Več kot pol stoletja že vladate v Združenih državah po vrsti dve stranki: demokratska in republikanska. Nekoliko manjših strank ni v razvoju ameriškega političnega življenja igralo nikake večje vloge. Strankarske difference in razlike v programu med obema velikima političnima strankama — med demokratsko in republikansko, ni bil nikdar preveč jasen in odvisi še danes več ali manj od tega, kdo in kako ga razlaga. Razlaga, da je republikanska stranka, stranka bogatinov in kapitalistov, je ravno tako nepravilna kot ona, da se demokratska stranka rekrutira le iz ljudskih vrst.

Obe stranki ne temeljita na kakih programih, odobrenih po zastopnikih okrajnih organizacij, temveč v političnih tradicijah, po katerih naj bi se tudi v bodočnosti postopalo. Radi tega je jasno, zakaj da ni bil politični boj v Ameriki nikdar niti zdaleka tako pošten, kot v evropskih državah (in že tu se o kaki poštenosti da komaj še govoriti) in zakaj se uporabljajo brez izjeme vsa sredstva, le da bi se porazilo nasprotno stranko. Pripadniki stranke vedo dobro, da pomeni zmaga stranke za nje celo vrsto materialnih koristi in popolni

vpliv na vlado za gotovo dobo let in trudijo se torej, da bi zmagali za vsako ceno.

Poiskusi z ustanovitvijo novih političnih strank so ostali v Združenih državah po večini brez uspeha.

Ni še pozabljen poskus bivšega ameriškega predsednika Roosevelta ustanoviti novo stranko, ki je dobila ime prodresivna (napredna). Ko je Roosevelt, kot kandidat nove stranke, poskusil priti na predsedniško mesto, je propadel in njegova stranka, nezmožna s svojimi financami tekmovali z obema starima strankama, je polagoma razpadla.

V poslednji dobi pa poskuša v Ameriki nova stranka svojo srečo. Je to stranka dela, ki prihaja v volilni boj, ki se bo vršil bodoče leto z novim, točnim programom, ki je popolnoma sličen našemu narodno-socialnemu programu. Za to stranko stojijo danes vse delavske lige in federacija brez razlike med delavci s kladivom in duševnimi delavci. Stranka hoče v svojih vrstah združiti vse, ki jih tlačijo kapitalizem, na podlagi naprednega, politično-socialnega programa. Ravnotako se tudi v vodstvu loči nova stranka od vseh ostalih. V stranki republikanski in demokratični je vodstvo v rokah nekolicin oseb, ker politika se smatra v Ameriki skoro za trgovino, in pripadniki pristopajo k strankam ponajveč le iz čisto gmotnih ozirih (žalobno je tudi že pri nas marsikdo teh misli) in masa misli, da je vodstvo v rokah mogočnega posameznika ali nekoliko posameznikov dosti večja garancija za zmago pri volitvah, kot pa mnogo vprašanj in svetov. Usoda stranke torej odvisi od dobre ali slabe taktike vodje, ki ima po eventuelno dobljeni zmagi seveda neomejeno moč in kateremu se za svojo izvolitev zahvalijo popolnoma novi poslanci.

Nasproti temu pa zastopa stranka dela to misel, da vodstvo ne sme biti v rokah ene ali nekaterih oseb, temveč, da se mora o vsaki važni odločitvi obvestiti plenum stranke, ki jo ali potrdi ali odkloni. Pozicijo stranke je jako ojačil pristop nezmerne razpletene lige poljedelcev do njenih vrst, tako, da nova stranka, opirajoča se na veliko število močnih, izbornih organiziranih in discipliniranih organizacij lahko z gotovostjo računa na dosego močnega vpliva na vlado.

Program stranke dela zahteva med drugim nacionalizacijo (podržavljenje) prometnih sredstev in prirodnega bogastva, kot gozdov, rudokopov itd., prepoved otročjega dela, posebnih kreditov malim poljedelcem, ustanovitev minimalne plače itd.

Proglas strankinega programa je vzbudil po celi Ameriki velikansko senzacijo. Simpatija vseh slabih in izkoriščanih jo spremlja in opravičeno je upanje, da bode mogoče do volitev organizirati pripadnike tako, da bode zboljšala milijonom ljudi njih vsakdanje življenje. Sicer se obedve stari stranki, opirajoči se na ogromna finančna in materialna sredstva, ki sta jih nabrali tekom petdesetih let, borita z vsemi sredstvi proti naraščajoči moči nove stranke, a mislimo, da bode organizacija in disciplina stranke dela premagala vse na potu ji stoječe ovire. Ni sicer verjetno, da bi stranka dela s svojim predsedniškim kandidatom prodrla že pri prihodnjih volitvah, a je skoro gotovo, da postane v letu 1924 predsednik Združenih držav severo-ameriških zastopnik stranke delavcev s peresom in kladivom.

Iz naših organizacij.

Protestni shod kraj. org. NSS Maribor. Proti draginji.

V nedeljo 11. aprila dopoldne se je vršil, v Narodnem domu protestni shod proti draginji. Shod je bil v kljub temu, da je bil še-le v soboto v „Novi Pravdi“ objavljen, razmeroma dobro obiskan, zlasti od strani železničarjev. Višji zastopniki državnih nastavlencev se shoda niso udeležili, baje iz strahu pred govorico, da namerava NSS na tem shodu skupno z internacijo proglasiti generalno stavko.

Zborovanje je otvoril preds. tov. Jarh, ki je predvsem pojasnil razloge, zakaj je

stranka tako nepričakovano sklicala ta shod. Pretečeni teden so cene moki, oziroma kruhu zdatno poskočile, kar je povzročilo opravičeno razburjenje med železničarji, ki so zahtevali, da se na javnem shodu vladi pove odločno in zadnje besedo. Soodločujoče za nenadno sklicanje shoda je tudi te dni v Ljubljani se vršeca anketa, ki naj ima namen, vpoštevajoč tudi javne proteste, urediti neznosne razmere vsled naraščajoče draginje.

Govornik izrecno poudarja, da ima Jugoslavija dovolj živeža, toda v kljub temu smo obsojeni na občutno pomanjkanje naj potrebnejšega živeža. Dozdaj so nas vse dosedanje vlade le pitale z obljubami, ki pa so se vse izkazale kot navadna „farbarija“.

Nato se v daljših izvajanjih peča z **vzroki draginje.**

Kot glavni vzrok navaja splošno pomanjkanje blaga. Ker na svetovnem trgu ni nobene konkurence, je umevno, da oni, ki imajo blago, skušajo cene tirati na kviško.

Nadaljnja vzroka sta: prosta trgovina in pretirani spekulativni izvoz v Avstrijo.

K povzročiteljem draginje moramo prištevati tudi naše politične stranke, ki svoje razmerje v vladi izrabljajo v sebične, strankarske namene ter kopičijo blago za volilno propagando. Tudi socialno skrbstvo se nahaja pri razdelitvi blaga na potu strankarstva.

Podražanje blaga povzroča tudi visoka carina na uvoz potrebnega blaga ter naša neurejena valuta.

Veletrgovci brez kontrole podražujejo blago na ta način, da izpostavljajo isto blago v različne izložbe, toda pri vsakem premeščanju se cene istega blaga poljubno zvišujejo.

Mi izvažamo našo dobro volno v tujino, odkoder jo pretirano podraženo kupujemo pretvorjeno v blagu za obleko.

Naši prejemki stojijo nasproti povišanem cenam v sorazmerju 8 : 23.

Govornik citira iz listov trditve dež. predsednika dr. Brejca, češ, da se naše ljudstvo doslej ni oglašalo s protesti, ozir. nasveti proti odpravi neopravičeno pretirane draginje. Temu nasproti tov. Jarh opozarja, da je naš akcijski odbor, zastopan pri vseh državnih in zasebnih nastavljenicah že davno tozadevno ukrenil vse potrebne korake, predstavljal se je tozadevno tudi dež. preds. dr. Brejcu, a ta niti ni hotel poznati akcijskega odbora in ga je, kakor znano, zelo nemilostno sprejel in odpravil.

Veliko krivdo na sedanji draginji nosi tudi — uradni „šimelj“. (Govornik navaja drastičen slučaj prepira med železniškim in vojnim ministrom zaradi izkladanja blaga iz „šleperjev“. Železniški minister je zahteval takojšnjo izpraznitev, tudi blaga določena za vojaštvo, a vojni minister ga je zavrnil, češ, da to njega — železniškega ministra — nič ne briga.) Naše carinarne puste z blagom naložene vozove stati po 14 dni na železniških postajah, ker je gospoda prekomodna, dasi bi se marsikateri teh transportov že tekom par ur lahko odpravil.

Govornik se bavi z zahtevami odprave vzrokov draginje; te zahteve pa so izražene v določeni obliki končno stavljenih resolucij.

Zaključek govora se izraža za odločen nastop tudi naše socialistične stranke, sviri pa, da se nihče naših tovarišev ne pusti zapeljati po nasprotnih strankah, ki skušajo draginjo izrabljati v politične, protidržavne namene, o katerih vlada niti ne sluti.

Naslednji govornik nadrev. Mohorko izraža kot predsednik „Zveze jugosl. železničarjev“ oster protest, da se železniški minister dr. Korošec ob priliki zadnjega strankinega zborovanja v Ljubljani, niti z besedico ni dotaknil vprašanja draginje, oziroma vprašanja eksistenčnih razmer železničarjev napram draginji, marveč govoril je samo za svojo stranko. Med sokrivce sedanjih nezdravih razmer šteje govornik tudi bivšo zvezo JDS z JSDS. Nadalje navaja, kako se v konsumih, n. pr. v Studencih v tem času moka prodaja mnogo cenejšo in v večji množini, kakor pa to zamore n. pr. železniško skladišče. Od kod ta cenena moka v konsumih političnih strank?

Zahteva, da se vse zaloge blaga političnih strank zapleni! Konečno predlaga, da zahtevamo vsi odločno, da se na zasedenem ozemlju pod Italijani izvrši plebiscit.

Tov. Pirc opozarja na doslej premalo uvaževanje, pa skoro najbolj merodajne vzroke draginje: gospodarska politika entente, ki hoče poleg Nemčije in Avstrije za svoje imperijalistične namene uničiti tudi Jugoslavijo, korupcija v Beogradu samem; draginja na obmejnem ozemlju pa še zlasti pospešuje vtihotapljenje in uvoz v Avstrijo; mnogo krivi pa smo mi sami, ker v kljub draginji polnimo lokale z alkoholnimi pijačami in se v kljub temu, da je, n. pr. vino od svojčas 40 v poskočilo na 40 K, brez odpora vdajamo brezmernemu vživanju.

Je za najodločnejši nastop proti dosedanemu sistemu javne korupcije. Vlada naj se ne zanaša več, da bomo mi, zato, ker smo narodni socialisti, še dalje mirno trpeli in se tolažili z njenimi lepimi obljubami. Če vlada noče tega zadnjega opomina slišati, moramo biti tudi mi pripravljeni, da nastopimo proti korupciji skupno pot z ostalim jugoslovanskim proletariatom.

(Prvi del govora: o ententini gospodarski politiki in razmerah v Beogradu samem, približno oblične na drugem mestu v prihodnji izdaji).

Tov. Roglič razmotriva vzroke draginje iz splošnega narodno-gospodarskega stališča. Nadalje kritizira strankarsko in nekakšno „malomeščansko“ stališče Ljubljane, ki se doslej ravno v aprovizaciji Slovenije nikakor ni izkazala kot naše stolno mesto. Govornik opisuje velik pomen Reke in Trsta za nas in vpliv teh luk na podražitev cen ter pomanjkanje blaga, zlasti sladkorja.

(Tudi Rogličev govor sledi v prihodnji izdaji „Nove Prave“).

Konečno so bile sprejete sledeče

resolucije:

Narodni socialisti zbrani dne 11. aprila v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru, zahtevajo:

1. Da se prosta trgovina z najpotrebnejšimi živili, kakor moko, mastjo, jajci, mesom, sladkorjem, soljo itd. in gospodarskimi potrebščinami, kakor obleko, perilom, obuvalom, kurivom itd. stavi pod kontrolo, obstoječo iz zastopnikov oblasti ter izvoljenih zastopnikov konzumentov in producentov. Ista kontrola naj cene vsem živilskim in gospodarskim potrebščinam določi v istem medsebojnem razmerju, kakor so bile pred vojsko. (Utemeljitev: za koliko procentov je sedaj dražje uvozno blago, n. pr. obleka, perilo, gospodarske potrebščine, za toliko odstotkov višje sme tudi producent prodajati tukajšnje lastne pridelke in v razmerju tega zvišanja cen se naj povišajo vsem nastavljenjem njihove plače.)

2. Vlada naj nadzoruje in pospešuje, n. pr. z nagradami in diplomami produkcijo živlenskih in gospodarskih potrebščin (obleko, perilo in obuvalo), posebno naj ustanavlja in eventualno prevzame takoj v lastno režijo podjetja, ki proizvajajo najvažnejše industrijske proizvode in gospodarske potrebščine.

3. Ves izvoz naj vlada centralizira in dovoli le proti kompenzacijskem uvozu nujnih živlenskih in gospodarskih potrebščin, ki nam primanjkujejo.

4. Uvozna carina na živlenske in gospodarske potrebščine, ki jih naša država ne proizvaja, se naj takoj odpravi. (Utemeljitev: dotične določbe carinskega zakona se naj novelirajo.)

5. Plačilo za izvozno blago se naj zahteva le v naši valuti, da stem dvignemo vrednost našega denarja.

6. Sestavijo se naj po celi državi posebne komisije, ki naj preiščejo zaloge v spekulacijske svrhe nakupljenega blaga.

7. Izvede se naj takoj agrarna reforma in izdaten davek na vojne dobičke.

8. Zahtevamo takojšnjo izvedbo volitev v zakonodajne zastoje.

9. Opozarjamo vlado, da se je z dosedanjim sistemom prehrane in nezadostnih plač vseh uslužbencev in vpokojencev zatrl v širokih masah ljudstva vero v pravičnost in boljšo bodočnost ter se ubija vsak idealizem, ako pri tem sistemu ostane.

Zahtevamo takojšnjo izvedbo teh zahtev in ako se tega ne izvede, naj odstopi vlada in se izvedejo volitve.

10. Zahtevajo, da se nemudoma zapleni vsa zaloge moke, sladkorja in masti, katero so si nakupile različne politične stranke v svoje samopašne strankarske namene in da se odda vsa ta zaloge splošnemu konzumu, v prvi vrsti pa onim konzumentom, ki delajo za državo.

11. Protestirajo proti neznosnim razmeram, ki danes vladajo pri življskih skladiščih juž. žel. v Ljubljani in v Mariboru. V odpravo teh zahtevajo skupnega dobavitelja za najvažnejše življske potrebščine, t. j. moko, sladkor in mast ter pravično dodelitev teh in to glede količine in kakovosti. Le tako je mogoče, da bode pri obeh skladiščih zavlada enakost.

12. Zahtevajo prevzete vse uslužbenecv življskih skladišč v žel. stalež, ker bode s tem doseženo, da bodo plačani od uprave železnice, ne pa iz žepa že docela izmorganih konzumentov-železničarjev.

13. Protestiramo z vso svojo silo proti krivičnemu kompromisu v jadranskem vprašanju, po katerem naj bi dobila Jugoslavija Skader v zameno za Reko. Povdarjamo, da je Reka živ del našega telesa, katerega si izsekati ne damo. To so naša pljuča, s katerimi dihamo, brez teh smo obsojeni na gospodarsko smrt.

Z vso našo odločnostjo zahtevamo plebiscit za vse naše po Italiji zasedene kraje.

Maribor, 12. aprila 1920.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Jadransko vprašanje se te dni „rešuje“ med izbero ali Reka ali Skader. To se lahko tudi razumeva tako, da je Reka za nas že definitivno pokopana — ne v jadranskem, marveč v morju laškega in ententnega imperijalizma: namesto Reke pa nam v Parizu ali bogzna kje prisodijo — Skader. Naše mnenje pa je: če je naš troedini narod res edin in če bi ne imel tudi nobenih narodnih idealov pred seboj, že zgolj gospodarski interesi, že samo čut samoohrane nas mora spraviti iz gozdov besedičenj in groženj ven na plan k odločnim dejanjem!

Radikalne odredbe proti draginji. Kakor izvemo iz zanesljive strani, se je beogradska vlada že odločila, še tekom teh dni izdati kolikor sploh mogoče radikalne izvršilne odredbe proti naraščajoči draginji.

Vseslovenski trgovski shod v Ljubljani se je vršil v nedeljo, 11. aprila ob izredni udeležbi blizu 1000 reprezentantov slovenske trgovine.

Slovincem v zasedenem ozemlju so Lahi v zadnjem času postali nenavadno prijazni. Pustijo jih se očitno kazati kot Slovence ne samo v napisih, nego tudi v društvenem in družabnem življenju. Cenzura pri listih je prosta, kritika svobodna, vpotovanju se ne stavijo nobene posebne ovire — skratka, Italijani so se čudom čudno spremenili. Katera nova politika, oziroma politična taktika se skriva za to spremembo? Kar je Slovence ostalo in vstraja na svojih mestih, občutijo, da so vkljub vsej laški prijaznosti osamel, zapuščen, od svojih bratov odtrgani. Posebno se to občuti v šolstvu, uradih in sploh na javnih mestih. (Italijani, kakor znano, namreč nimajo dovolj svojega izobraženstva, ki bi bilo sposobno zasesti vsa mesta v narodno mešanem ozemlju.) Italijanska vlada vidi zelo rada, ako se slovenska inteligenca vrača na svoja mesta. Ali je to tudi v našem državnem in političnem oziru utemeljeno — ali je bolje, da begunci še trpe dalje med nami, ali bi bilo umestnejše, da se polagoma vračajo na svoja mesta, k svoji grudi, to vprašanje pustimo odprto — v razmišljanje.

Trgovska zveza z Avstrijo.

Naša država namerava postaviti trgovsko vez z Avstrijo na drugačno podlagu, kot so kompenzacijske pogodbe. Zato Centralna uprava za trgovski promet z

inozemstvom, podružnica v Ljubljani ne sprejema več vplačil na račun kompenzacijske pogodbe 180/SHS z Avstrijo. Do preklica se sprejema denar le za zdravila, kemikalije, ogljikovo kislino in elektrotehnični material.

Avstrija.

Potovanja drž. kanclerja dr. Rennerja v Rim, so imela v gospodarskem oziru ta uspeh, da je italijanska vlada pripravljena Avstriji pomagati z dobavo prehrane. V političnem oziru pa so dr. Rennerju na ta račun onemogočili, da se ob enem zglašuje tudi v Beogradu.

Nemčija.

Razmere v Nemčiji se še niso spremenile na bolje. Vkorakanje francoskih čet na uporno ozemlje, je položaj še poostriilo. Organizirani železničarji odločno protestirajo, da so Francozi z vojaško silo zasedli tudi železnice. Proti zasedbi nemškega ozemlja po francoskih četah se oglašuje tudi Italija in Anglija. Korak Francije pa je vendar na razburjene duhove toliko vplival, da se na upornem ozemlju trenutno vzdržuje mir.

DOPISI.

Studenec.

s „Ich verstehe nicht Windisch.“ Na tukajšnjem koroškem kolodvoru, pri vlaku 415 in 447 je prišel vlakovodja Hofstätter k g. post. odpr. B. J., češ, da on ne zna in tudi ne mara prevzeti slovenskega povelja. Tudi strojevodja Perme se je izrazil „Marburg ist doch deutsch. Obratno ravnateljstvo je pa slovensko, tako pravimo mi in bi lahko tem gospodom postreglo ter jih rešilo takih težav se mučiti z jezikom, ki ga ne razumejo in jih odposlalo tja, kjer je res — alles deutsch.“

Sv. Martin pri Vurbergu.

m Zločin ali samomor. Dne 7. aprila 1920 zvečer so našli sosedje posestnico Katarino Živkovo v Eiglencah obešeno na sobinih durih. Njen še komaj par tednov stari otrok je ležal v niških v vodi. Voda je bila že popolnoma mrzla, otrok pa ves moder in na pol mrtev; umrl je tudi čez par ur. Mož obešene Karl Živko je trdil, da se je njegova žena gotovo sama obesila. Orožništvo in sosedje, ki poznajo Karla Živko kot surovega človeka, ki je svojo ženo pretepal in ravnal z njo skrajno grdo, so bili mnenja, da je on sam obesil svojo ženo. Domneva se, da je umorjena kopala otroka, pri tem ji je djel njen mož vrv okoli vratu in jo vlekel do duri ter jo tam tako dolgo davil, da je revica umrla. V petek, 9. aprila se je vršila sodna komisija s sodnima zdravnikom in govori se, da je prišla tudi ta do prepričanja, da gre za zločin, ker je bila umorjena opraskana po obrazu in imela levo koleno precej ranjeno. To rano je dobila umorjena menda takrat, ko jo je vlekel njen mož od nišk proti durim. Karl Živko je bil izročil okrožnemu sodišču v Mariboru.

Vurberg pri Ptuj.

v Dne 29. marca 1920 se je našlo v dravski strugi pri Vurbergu truplo približno 30 do 35 let stare ženske. Obležena je bila v belkasto bluzo z rdečimi cvetkami, črno krilo in skoraj popolnoma nove črevlje. V zgornji čelusti, na desni strani ima zlat zob. Utopljenka je močne rasti in ima lepe črne lase. Ker se je truplo nahajalo že več tednov v vodi, je bilo napihnjeno tako, da se ni moglo ugotoviti njene istovetnosti. Pri sebi ni imela nikakih listin, črevlje pa je nekdo odnesel. Mogoče bi se ravno po črevljih lahko spoznalo utopljenko ali pa ugotovilo, od kod da je, ker se nahaja v črevljih navadno odtis tvrdke, kjer so bili kupljeni ali pa črevljarja, ki jih je naredil. Nespametno je vzeti mrličem karkoli, ker se s tem otežkoči uradom delo in res ni lahko umljivo, kako morejo nositi ljudje stvari mrličev, ki so že deloma segnili. To je tudi z zdravstvenega stališča skrajno nepredvidno in nevarno.

iz Špilja.

š Je-lito resnica ali sanjamo. Lastnik mlina v Gorečji vasi pri Špilju, Henrik Kossauer je osušen, da je poveril več strankam zrnje in les, ki so ga dali njemu mlet, ozir. žagati. Da bi se ugotovilo vse

oškodovane, je orožništvo v Špilju zaprosilo okrajno glavarstvo v Mariboru, da pozove vse občinske urade v okolici Špilja, da prijavijo osebe, ki so bile od Kossauerja oškodovane. „Gemeinde Forst“, občinskega urada Polička vas je poslal nato sledečo „Beschietung“: „Gepite für K... Š...“, von Pölschdorf Haus No... nach Gerßdorf Mül zu laßen. Er chat durten pain Mülle 17 kilo waizen für ausmile, von jare 1918. Ersten ursuch, er ware langen zat krank und zur zwaiten, värpot nach dieses Müll. Er pittet saines mäl zur ibertrogen. Gemeindevamt den 15. merz 1920 Josef Platajs Gemeinde Forst.“ Da se ne bodo bralci preveč mučili s to nemščino in potratili preveč časa, jim hočem to uganko razvozlati. Glasi se: „Potrdilo. Zapovedujem, da se pusti K. Š. iz Poličke vasi v Gorečjo vas, ker je pustil pri tamkajšnjem mlinu mleti leta 1918 17 kg pšenice, in sicer iz prvega vzroka, ker je bil dolgo časa bolan in drugič, ker je obstojala prepoved (värpot), hoditi na ta mlin. K. Š. prosi, da se mu moka (mäl) izroči. Občinski urad, 15. marca 1920.“

Če ne bi imel te „Beschietunge“ v rokah, ne bi mogel nikdar verjeti, da se zamore najti tak „Gemeinde Forst“, ki piše taka potrdila v naši Jugoslaviji in bi mislil, da sanjam hude sanje v letih 1914 do 1918. Poldrugo leto imamo že lastno državo s slovenskim uradnim jezikom in g. Platajs piše take spakedranke v nemščini. Neumljivo je, da ta mož ne čuti, kako strašno se smeši napram oblastim in sovaščanom. Mogoče misli, kakor je mislilo nekaj ljudi v nekdanji Avstriji, da je bolj „nobel“, če zna „tajč“. Naj bo uverjen, da s tako „nemščino“ ne bo vzbujal spoštovanje do sebe niti pri najzagriženejših nemškutarjih tostran in onostran demarkacijske črte.

Ptuj.

p Ptujski mesarji so pred kratkim stavkali sedaj pa delajo — pasivno resistenco. Meso se dobi le redko kedaj pri njih. Kadar ga kateri prodaja — ne samo pod roko, — takrat je naval tako velik, da morajo posamezne gospodinje zgubiti mnogo prepotrebne časa predno pridejo na vrsto. Mesarji se zgovarjajo, da ni živine in kar jo je, pa zelo draga, vrhutega, da jim delajo pol oblasti glede živinskih potnih listov vedne sitnosti, kar pa vse skupaj ni povsem resnično. Glavni vzrok je ta, da ne smejo sami po lastni volji zviševati cen mesu in neusmiljeno odirati odjemalce, na drugi strani pa kmete, prodajalce živine. Nekoliko vzrokov tiči tudi v tem, da je vlada zasegla vse kože. Do sedaj so še sami na skritem z istimi mešetarili ter jih po noči vozili na Hrvaško. Ker je oblast prišla tej nelepi čednosti veriženja na sled, se morajo kože oddati koj iz klavnice tovarni za usnje. Ako bi bilo kaj resne volje in nekoliko podjetnega duha pri mestnem uradu, bi lahko to sam prevzel, ne samo klanje živine, kakor do sedaj; temveč tudi sekanje in razprodajo na drobno. Klavnica sama je primerna zato in še en lokal bi se lahko kje staknil, pa bi kmalu postrigli peruti visoko letečim mesarjem-nemčurjem. Par mesarskih pomočnikov za nakupovanje živine bi se še tudi dobilo. Pa kaj se hoče, zagovorniki mesarjev dobe meso pod roko, drugi so se pa že itak privadili stradati — pa mirna Bosna.

Rogaška Slatina.

r Pomlad je tudi naše lepo kopališče praznično oblekla. Vse klije in cvete. Kopališče se pripravlja na sezijo, hiše se popravljajo, pota renovirajo itd. Lanska sezija je vrlo dobro uspela, gostov je bilo mnogo, med njimi dosti naših uglednih mož, ki so se divili lepoti kraja. Nemško lice, ki je prej kazilo obraz Slatini, je izginilo. Nemškutarjev je sicer še dosti pa so postali mirni ali pa — soc. demokratje, kjer lahko udrihajo po vsem, kar nosi ime SHS. Rog. Slatina nam baš kaže, da je soc. dem. stranka sedaj res pravcati refugium vseh, ki imajo kosmate duše in jim novo solnce jemlje vid. Stebri prejšnjih nemškutarjev so sedaj orodje jugosl. soc. dem. stranke. Slatina ima danes slovenskega ravnatelja in slov. uradništvo. Žalibog pa niso razmere v tej

korporaciji take, kakor bi si jih bilo želeli v prid kopališča. Ne bomo danes raziskovali vzrokov napak, ki so se dogodile, hočemo pa pazno zasledovati vse, kar se dogaja tukaj in ne bomo dopustili, da bi se pri takem velevažnem podjetju, kot je Rogaška Slatina, dogajali incidenti, ki so državnemu zdravilišču v kvar in škodo.

Celje.

c Reševanje stanovanjske mizerije v Celju. Ker je centralna vlada v Beogradu razveljavila sedbo hotela „Union“ v Celju, v katerega bi imeli priti razni uradi, je celjski mestni magistrat sodniško odpovedal stanovanje strankam v mestni hiši v Razlagovi ulici. Stanovanja se imajo sprazniti do 1. maja 1920. Kje naj ti reveži dobijo stanovanja, je gotovim gospodom pri magistratu pač zadnja skrb. Morda mislijo, da se jih bo spravilo v kakšne medvedje luknje, v hudičevem rovu na Pečovniku? Ne razumemo pa postopanja centralne vlade v prid posameznih hotelirjev, ker tujskega prometa, razven mnogobrojnih krivonosov, ki samo draginjo povzročajo ter razširjajo nezadovoljnost med ljudstvom, v Celju nimamo in ga vsled težko prehrane za sedaj še ne želimo. Vsaj že prehrana lastnih ljudi škandalozno funkcionira.

c Vzroki naraščajoče draginje. Ljudstvo, kojega dan na dan naraščajoča draginja vedno bolj tlačí in skrbi, se vprašuje, od kod to izvira — opazuje — zasleduje dosledno razne ukrepe oblasti in pričakuje od njih rešitve. V pojasnilo širši javnosti, kakšni so ti ukrepi, naj služi sledeči slučaj: Drugi velikonočni praznik se napotim v bližnjo celjsko okolico, da bi si nakupil raznega živeža, med temi tudi mast, katero sem mislil vsaj po sedanjih dnevni cenah dobiti — pa se mi je odgovorilo, da sem prišel prepozno. Pred štirimi urami je ravno tam nakupoval mast neki verižnik iz Nemčije in ponujal za kg 80 K, omenil pa tudi ob enem, da jo bo v svoji domovini prodal kg po 500 K. Nakupiti jo hoče večje množino ter si najeti v to svrhu več nakupovalcev. Na opombo, da je izvoz prepovedan, se je dotičnik baje izrazil, da ima dovoljenje že v žepu. Vprašamo slavno vlado, ali misli postopanje proti takim oderuhom spremeniti ali čaka, da si pomoremo sami in te neznosne pijavke s palicami naženemo? Gospodje, pri volitvah obračunamo!

c Nemščina v cerkvi. Usojamo si vprašati č. g. opata, ozir. g. Lukmana, kdaj bodo že vendar enkrat prenehale sv. maše z nemško pridigo in petjem in slično v Marijini cerkvi. Ima-li pa celjskih nemškutarčkov „ekstraburšt“?

Moza pri Dravogradu.

m Pozdravljamo te „Narodna Pravda“ prav prisrčno! Dobro nam došla kot prvi narodno-socialistični list in upamo, da bodeš tudi nam tukaj ob meji Koroški odprla novo dobo novega narodnega socialističnega dela. Želimo ti tedaj dragi list mnogo uspeha.

m Nesreča vsled eksplozije. V sredo, ob 16. uri se je učenka tretjega razreda ljudske šole, hči železniškega delavca močno poškodovala vsled eksplozije ekrazitne patrone, katero je dobila v šoli od neke součenke. Ker bi bila rada imela bakreno cev prazno, si je malenkost, ki je bila v cevi, hotela s pletilno iglo izprazniti. V trenutku, ko je začela v patrono zbadati, počí, vrže njeno mater, ki je sedela blizu nje pri šivalnem stroju iz stola na tla, hčerki pa odtrga na levi roki tri prve prste in na levi strani pri pljučah ji je prestrelilo trebuh; tudi v očeh je skoraj oslepel. Mati in mlajša hčerka, ki sta bili poleg, imata samo nekaj malih znamenj od letečih koščekov po obrazu. Poklican je bil takoj železniški zdravnik dr. Hofmann. Med tem časom sô pa naši, kot vedno prvi pripravljeni, železničarji prihiteli ubogi materi na pomoč in hčerko z domačimi obvezami obvezali. Ko je prišel zdravnik, je hčerko samo pogledal v postelji, odredil takoj v bolnišnico z njo v Slov. Oradeč, si zapisal ime in odšel, ne da bi bil preiskal rane ali obveze, če so v redu. Ko ga je uboga

mati nekaj radi hčerke slovenski vprašala ker ne zna nemško, je sploh ni razumel. Če se mu kak slovenski dopis predloži, se jako razburja, ker ne razume slovenščine, čeravno mu njegova kuharica vse prestavi. Bolnike bolniške blagajne nerad ali pa sploh ne gre obiskat, če je tudi potrebno. Navadno tudi ne da nobenih zdravil, tozadevno je med delavstvom polno pritožb. Ako svoj posel med Slovenci težko opravlja, ker je star in „trd“ Nemec, mu ne moremo pomagati. Pač pa mu želimo, da bi šel kmalu tja, kjer ga ne bo nikdo nadlegoval s slovenščino.

Koroško.

Plebiscit. Priprave za tolikanj pričakovani plebiscit so v toliko končane, da se sme s sigurnostjo računati z izvedbo plebiscita že začetkom maja. Nemci poskušajo svoje zadnje sile; poslužujejo se ne samo skrajno nizkotnih sredstev: groženj in izsiljevanja, ampak doprinašajo tudi neverjetne žrtve. Dočim mesta in trgi stradajo, zbirajo posebni propagandni odbori osobito take predmete, s katerimi se priprostemu ljudstvu najbolj prikupijo. Da vzbujajo še večje sovraštvo do Jugoslavije, si izmišljajo naravnost gorostasne laži o grozodejstvih našega vojaštva, ki se seveda niso nikdar izvršile. In te laži prenašajo nemški socialdemokrati na tisti Dunaj, pred tisto nemško soc. demokratsko vlado, ki pri nas prosjači kruha, da ne pogine. Zanimivo je, da je ta protijugoslovanska agitacija dobro organizirana med koroškimi nemškoniacionalnimi in — našimi jugoslov. soc. demokrati, ki so med drugim tudi v ta namen vzdrževali po vseh večjih slovenskih krajih svoje agitatorje. Na ta način so si pridobili res neverjetno število tudi med kmetijskim ljudstvom „koroškega“ mišljenja. Obžalovanja vredno je, da naše vojaške oblasti agitacije tudi med našim vojaštvom niso ovirale. Temu je krivo deloma, ker so naši „internacionalci“ pri teh agitacijah previdno postopali, izdajali so se za zavedne Jugoslovane — kadar jim je to bolje kazalo. Glavna krivda pa je, da se naše oblasti napram „internacionalni“ sploh tudi drugod obnašajo tako, kakor bi ne poznale anarhističnega in revolucijonarne programa o internacionali.

k Zveza ženskih društev na Koroškem priredi v nedeljo, dne 18. aprila 1920 v Velikovecu velik ženski narodni tabor. Prevažno je sodelovanje žena za ohranitev Koroške Jugoslavije. Narodna društva pošljite zastopnike in zastopnice ali pa vsaj pozdrave vrlim Koroščicam k veliki jugoslovanski manifestaciji v Velikovecu.

Prekmurje.

p Pozdravljamo ustanovitev lista kakor je „Nova pravda“. Veseli nas, da se hoče „Nova Pravda“ zanimati tudi za našo, od matere Jugoslavije skoro odrezano staroslovensko (panonsko) pokrajino. Prekmurje je sicer po pretežni večini agrarna dežela, torej v političnem oziru ni pričakovati mnogo uspehov za „Narodno socialistično stranko“. Vendar pa na drugi strani ravno od „Narodno socialistične stranke“ pričakujemo največjega zanimanja za ureditev naših socialnih razmer, ki so v vsakem oziru še bolj zamotane, kakor so v sosednjih nam jugoslovanskih pokrajinah. Poleg važnega vprašanja pravične agrarne reforme imamo še razrešitev mešanega narodnostnega in še bolj mešanega cerkvenega, ozir. verskega vprašanja. Poleg večine zavednih slovenskih rimokatolikov imamo tu nemške, madžarske, hrvatske manjšine različnih veroizpovedi, vmes dobite tudi otočice — posamezne vasi — ki imajo popolnoma svoj jezik, mešanico vseh tujih jezikov Prekmurja. Ali razen agrarnega vprašanja, ki je tudi pri nas nujno potrebno, bodo morala vsa ostala vprašanja še počakati ugodnejših časov na rešitev. Za zdaj je pa nujno potrebna rešitev prometne zveze Prekmurja s jugoslovensko Štajersko, od katere zveze ima ravno Maribor največ dobička pričakovati. Ureditve prometa bo sama obsebi rodila tudi industrijo, trgovino in obrt — in tedaj se odpro na stečaj vrata „Narodni socialistični stranki“ tudi na političnem polju. Medtem pa naj „Nova Pravda“

prilavlja pot za novo dobo našega slovenskega — banata.

Mariborske vesti.

Tiskovna pomota. V zadnji (tretji) številki se je pripetila nerodna tiskovna pomota, ki moti smisel celega članka „Socijalizacija“. V zadnjem odstavku se naj glasi: „da je tudi v naši domovini edino prava pot k socijalizaciji ona pot, ki pelje preko evolucije (ne „revolucije“), to je smotreno pospeševanje razvoja...“.

Stokronski bankovci se zamenjavajo samo še do 15. aprila, in sicer na davčnem uradu ali pri Avstro-ogrski banki. V dnevnem prometu se že od 10. aprila ne sprejemajo več. Občinstvo se opozarja, da se z zamenjavo požuri in da se po 15. aprilu tudi falzifikati ne bodo več sprejemali. 50 in 20 kronski bankovci so še v veljavi, toda priporočila se, da se tudi ti čimprej zamenjajo. Konečno se občinstvo opozarja na falzifikate kolkov, katerih je največ na 10, 20 in 50 kronskih bankovcih.

Občetna obsodba dveh vtihotapkinj. Na obmejnih kontrolnih postajah je znano, da največ denarja vtihotaplja — ženske, in sicer „boljše“ ženske, dame, ki računajo na kavalirstvo obmejnih kontrolnih organov do — nežnega spola. Denar se namreč vtihotaplja skrit na — moškimi očesom navadno nepristopnih, kočljivih mestih; tako kontrolno službo morajo opravljati — ženske. Nedavno so med Lipnico in Špiljem na ta način zasačili dve hrvatski dami, ki sta vtihotapili več milijonov avstrijskih, ozir. ogrskih 1000 kronskih bankovcev namenjenih za Zagreb in Varaždin. Kakor se nam iz Špilja poroča, so te dni ondi prišli dve taki dami iz — Celja. Ti dve pa so skušali vtihotapiti za 17.000 K srebrnega denarja v Avstrijo. Obsodba je izpadla baje zelo ostro: ena je bila obsojena na šest mesecev, druga na 615 dni ter 70.000 Din. Tuzadevno pričakujemo še natančnejšega poročila.

§ Protizakonito žigosanje bankovcev. Zvedeli smo, da je prišla finančna oblast na sled velikim goljufijam pri žigosanju bankovcev. Zapleteni so v to zadevo prodajalka v neki tukajšnji trafiki, neka natakarica na glavnem kolodvoru in več mariborskih trgovcev. Žig si je nabavila imenovana prodajalka iz Gradca in žnjim žigosala bankovce za se in za druge stranke; posojevala pa ga je tudi svojim prijateljem. Pred zamenjavo kronskih bankovcev je žigosala ta družba višje bankovce, po kolokovanju in zamenjavi pa eno in dve kronske bankovce. Sodelovali so tudi avstrijski železničarji, ki so prinašali nekolokovane in nežigosane bankovce k nam. Je že skrajni čas, da se stopi vsem tem poštenjakom, ki goljufajo državo in ljudstvo, katero ne more spraviti v promet napačno žigosanih bankovcev, pošteno na prste in se jih spravi tje, kamor spadajo, namreč med hudodelce. Obrtna oblast pa naj kratkoma odzame tem ljudem obrt. Ker gre tu za važne koristi ljudstva, bomo to zadevo pazljivo zasledovali in občinstvo obvestili o ukrepih naših uradov.

§ Našel se je pred veliko nočjo ščipalnik. Oseba, ki ga je zgubila, naj navede približno kraj, kjer ga je zgubila, številko stekla in ga popiše. Popis se naj odda v upravništvu lista, kjer se bo tudi dobil ščipalnik.

§ Ali ste že kupili vstopnice za velik ljudski koncert Dijaške kuhinje, ki se vrši v petek, dne 16. aprila ob osmih zvečer v Götzovi dvorani? Sedeži v pritličju so po 20, 16 in 12 K, na balkonu po 14 K, stojšča v pritličju po 5 K, na balkonu po 4 K, dijaška stojšča pa po 3 K. Vstopnice prodaja g. Zlata Brišnik v Slovenski ulici. Spored je izredno lep; proizvajajo ga 120 učiteljskih in učiteljskih pod vodstvom gg. profesorjev Družoviča in Berana. Sodeluje cela mariborska vojaška godba.

Izlet. V nedeljo, 18. aprila, izletimo k Ruški Koči. Sestanek na koroškem kolodvoru ob 1/2 6. uri jutraj. Vlak se odpelje ob 5:52 do Ruš. Jedila in pijačo vzeti s seboj, ker kočja še ni oskrbovana. Rotter.

§ Otvoritev slavnost restavracije v Narodnem Domu, v nedeljo, 11. aprila popoldne, se je izvršila ob najlepšem vremenu in nepričakovano mnogoštevilni udeležbi narodnega občinstva. Naše občinstvo je hvaležno, da je uprava Narodnega Doma naposled vendar našla v osebi g. Kosiča restavraterja, ki v vsakem oziru odgovarja zahtevam prvovrstne restavracije.

Zbirka za tiskovni sklad „Nova Pravda“: Našemu prvemu pozivu se je odzvalo več tovarišev, katerih imena priobčimo v prihodnji izdaji. Apeliramo pa, da temu vzgledu čimprej slede vsi zavedni tovariši in tovarišice.

Repertoire Slovenskega mestnega gledališča.

V četrtek, dne 15. aprila: Sappho. Abon. A-35.
V soboto, dne 17. aprila: Divji lovec. Abon. B-35.
V nedeljo, dne 18. aprila popoldne: Kristova drama. Ljudska predstava, znižane cene. Izven abon. zvečer: Hasanaginica. Abon. B-36.
V torek, dne 20. aprila: Divji lovec. Abon. A-36.
V sredo, dne 21. aprila: Pepeluh. Dijaška predstava.
V četrtek, dne 22. aprila: Sappho. Abon. B-37.
V soboto, dne 24. aprila: Moč teme. Abon. A-37.

Društvene vesti.

Prihodnji zbor zaupnikov kraj. organizacije NSS Maribor. Vsi tovariši in tovarišice iz zbora zaupnikov se opozarjajo, da se vrši prihodnje zborovanje v ponedeljek, 19. aprila, ob 19. uri v mali dvorani Narodnega Doma. Na to zborovanje polaga stranka posebno važnost. Vsak član (članica) naj prinese legitimacijo, oziroma vabilo s seboj. Kdor bi se tega zborovanja neopravičeno ne udeležil, se smatra, da ne reflektuje na mesto strankinega zaupnika.

Telovadno akademijo priredi „Sokol“ v Studencih v soboto, 17. aprila 1920, ob 20. uri v Narodnem Domu s sledečim sporedom: 1. Sokolska koračnica, 2. Pozdravna deklamacija, 3. Proste vaje dece, 4. Proste vaje: Osvobojenje in ujedinjenje (člani), 5. Majstrova koračnica (seigra prvič), 6. Vaje s cvetnimi loki (članice), 7. Vaje na bradlji (člani), 8. Skupine obrtnega naraščaja. Po telovadbi je prosta zabava v vseh prostorih Narodnega Doma.

„Sokol“ v Mariboru ter br. društvi v Studencih in Rušah prirede v nedeljo, dne 18. aprila v slučaju lepega vremena popolnanski izlet v Limbuš. — Vsi oddelki mariborskega „Sokola“ zbirajo se ob 1/2 2 pop. (1/2 14. uri) pred Narodnim Domom.

Izpred sodišča.

Prijaznosti, ki jih morajo poslušati železniški uradniki od svojih nemških tovarišev. Dne 30. marca se je vršila pri tukajšnjem okrožnem sodišču prav zanimiva razprava, ki je pokazala mišljenje in dejanja naših „lojalnih“ sodržavljanov, kadar so v „ročicah“, torej v trenutkih, kadar se kažejo, kakoršni so v resnici. Obtožena sta bila Leopold Seničar, aspirant južne železnice in tehnik Karl Ermenc. Oba se smatrala kot pristna Nemca — saj to povesta njuni imeni — in tako sta se tudi obnašala. V nedeljo, dne 28. septembra 1919 sta se peljala Seničar in Ermenc v družbi še dveh svojih prijateljev na izlet v Bistrico pri Mariboru. Vsi štirje so se vozili, kakor se spodobi za tako gospode — črno. Pri kontroli v Bistrici jih je zasačil vratar, a samo od Seničarja so dobili železniški uradniki doplačilo, ostali trije so naenkrat izginili. — Železniški uradniki so bili drugega naziranja, namreč, da zadeva še ni končana. Ko so se hoteli ti gospodje peljati z večernim vlakom nazaj v Maribor, je železniški uradnik zahteval doplačilo za prvo vožnjo. Toda naletel je presneto slabo. Gospodje so bili „dobre volje“ in začeli so v pričo 50—60 ljudi zmerjati železniškega uradnika Josipa Hrena na tak način, da človek skoraj ne more verjeti, da si upajo kaj takega započeti. Seničar je, kakor so potrdile zaslišane priče rabil naslednje psovke: „Lausbub, Trottel, Hund; so a Schweinerei. Pfiu Teufel, so etwas kann einem nur in der Jugoslawia passieren, in Deutsch-österreich gibt's so was nicht. Da sind ganz andere Leute. Ich bin a ein Deutsch-österreicher und laß mir von so einen

Zottel nichts vorschreiben, so einen armen Hund, einen Unterbeamten, auch wenn er in jugoslawischer Uniform steckt; die kümmert mich nichts, a Dr... ist ja nicht einmal vorgeschrieben noch“. Karl Ermenc pa je psoval uradnika z besedami „Armer Hund“. Vsiljuje se nam pri tem samo misel, kaj bi se zgodilo Jugoslovani, če bi na tak način žalil nemško-avstrijskega železniškega uradnika. Značilen je tudi zagovor obeh obtožencev. Človek bi pristal, da bodeta vsaj toliko možaka in bodeta priznala kaj sta storila. Toda ne! Seničar se je zagovarjal s popolno pijanostjo, Ermenc pa je trdil, da je rekel uradniku samo „Armer Teufel“, kar po njegovem mnenju ni nikaka žalitev za jugoslovanskega uradnika. Priče, ki so bile zaslišane, niso potrdile obtožencevih zagovorov, na kar sta bila obsojena: Seničar na 14 dni in Ermenc na 10 dni strogega zapor. O teh podatkih sodne razprave naj razmišljajo malo tisti, ki trde, da so naši sodržavljanji „nemške narodnosti“ popolnoma lojalni in da se jih lahko mirno pri nas nastavlja.

Izdajatelj in založnik: Konzorcij „Nova Pravda“. Odgovorni urednik: Franjo Pirč. Tisk tiskarne Sv. Cirila v Mariboru.

Priporočljive tvrdke:

Fran Novak
prva slovenska brivnica 10—4
Maribor, Aleksandrova c. 22.

JAKOB LAH
Maribor, Glavni trg 2
Zaloga črevljev, perila, potnih košar, tržnih torbic i. t. d. 10—4

Josip Mislej
pekovski mojster 2—2
Maribor, Koroška cesta 21

Andrej Ham
črevljar 10—2
Maribor, Vetrinjska ulica 15

Za obilen obisk otvoritvene slavnosti restavracije

Narodni Dom

se p. n. občinstvu najiskrenejše zahvaljuje ter priporoča nadaljnji blagohotni naklonjenosti

Hinko Kosič, Maribor.

Anton Černe
graver 10—4

Ljubljana, Dvorni trg 1

F. & A. UHER,
LJUBLJANA 2—1

Največja zaloga moških in deških oblek po solidnih cenah
Schwab & Bizjak, Ljubljana
Dvorni trg št. 3
Manufaktura - moda - konfekcija. 10—4

Štev. 3392/pr.

Poziv.

Dne 26. marca upepelil je požar v Skorbi, občina Slovenjvas, okrajno glavarstvo Ptuj, 25 gospodarskih poslopj in 2 stanovanjski hiši.

Zgorela je posestnikom vsa krma, gospodarsko orodje, stroji ter mnogo živeža in drugih gospodarskih potrebščin, tako da znaša škoda okoli 1 milijon kron. Ker je zavarovalnina le majhna in so prizadeti v hudi bedi, se razpisuje s tem nabiranje milih darov.

Darovi se sprejemajo pri poverjeništvu za notranje zadeve (ravnateljstvo pomožnih uradov) v Ljubljani, pri mestnih magistratih v Mariboru, Celju in Ptuj ter pri vseh okrajnih glavarstvih in političnih ekspoziturah bivše Štajerske.

Darovi se bodo razglasili v „Uradnem listu“ in odkazali svojemu namenu.

Predsedstvo poverjenišva za notranje zadeve v Ljubljani,
dne 6. aprila 1920.

Poverjenik za notranje zadeve.
Remec s. r.

Listnica uredništva.

Več dopisov (n. pr. poročilo o simfoničnem koncertu, izletu „Glasbene Matice“ v Sv. Lenart, o sklepu pasivne resistance odvetniških in notarskih uradnikov, iz Ptuja, Celja itd.) je moralo, za to štev. prepozno došlo, izostati. Pride vse na vrsto!

ABONENTI

na kosilo, dnevno osem kron
se sprejemajo v restavraciji 2—2

„Križev Dvor“

Maribor, Ruška cesta št. 45.

Za obilen obisk se priporočata
Leopold in Lenika Habjanič.

S. Potočnik, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6, I. nadstropje

Diplomirani tehnični zavod za krojenje!
Specijalna krojačnica za najmoderneše
toalete za gospode in dame! 3—1

Obračanje in moderniziranje oblek!

Erjavec & Turk

trgovina z železnino „pri
zlati lopati“ — Ljubljana
Valvazorjev trg 7. 10—4

Zaloga pohištva
KAROL PREIS
MARIBOR, Slomšekov trg 6
Cenik zastoj. — Svoboden
ogled, brez obveznosti. 10—4

Zmožnega višjega polirja
(delovodjo) 3—2

sprejme Kranjska stavbna družba
v Ljubljani, Levstikova ulica 19.

Podružnica

Maribor, Vetrinjska ulica št. 34

Špediotsko in komisijsko podjetje.
Veletrgovina s premogom in kurjavo.